

Bartos Pál Emléktúra

Ez év szeptember 7-én különleges megemlékezésre került sor Süllysápon és környékén. Kerékpárosok gyülekeztek, hogy az itt található naprendszermodell helyszíneit bejárva, méltó módon idézzék vissza Bartos Pál (1957–1983) amatőrcsillagász, természetjáró emlékét. Így emlékezett vissza amatőrtársunkra Fodor Antal és Tepliczky István a Meteor 1983/10. számában:

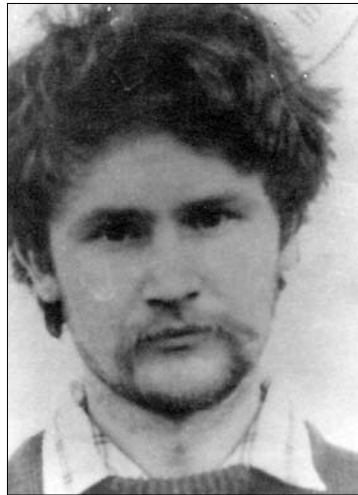
„Bartos Pál 1957-ben született Mendén, iskoláit itt, illetve Nagykatán végezte. 12 éves korában határozta el hogy tanár lesz, az érettségi után a József Attila Tudományegyetemre jelentkezett. Azonban nem kapott támogatást szüleitől, így tanulmányait rövidesen abba kellett hagynia. Ekkor képesítés nélküli tanítóként helyezkedett el Mendén, miközben elvégezte a zsámbéki Tanítóképző Főiskolát.

Kisiskolás korától igen fogékony volt a természettudományok iránt. Kózeteket gyűjtött, sokat olvasott, majd negyedik gimnazista korában bekapcsolódott a megalakuló süllysápi csillagász klub munkájába. Időközben Süllysápra költözött a nagymamájától megörökölt házba. Távcsoveket épített, és rövidesen számos mély-ég, kettőscsillag, Nap, meteor és változócsillag észlelés tette ismerté nevét. Megfigyeléseit több szervezetnek elküldte. Magyarországon kapcsolatban állt a Meteorral, Albireóval és a Dracóval. Érdekelte a meteorológia is, észlelt és feldolgozásokat vállalt az Atmoszférában. Változómegfigyeléseit külföldre is küldte, az AAVSO-nak, az AFOEV-nek és a GEOS-nak. 1980 és 1983 között 1297 fénybecslést végzett 108 db változócsillagról. Az Albireóban kb. 60 megfigyelés jelent meg mély-ég és kettőscsillagokról.

„Palya”, ahogy barátai nevezték, rövid élete során sok barátot szerzett magának. Kevés szabadidejét a csillagászat mellett több hobbinak is szentelte.

Szerette a természetet, létrehozott Mendén

egy természetjáró szakosztályt, melyet haláláig vezetett. Az iskolában egy bélyeggyűjtő szakkört is létrehozott a csillagászsakkör mellett. Komolyan vette a tudományt is, a vallást is, hitt az emberi szeretetben, barátságban.

Fanatikus kerékpáros volt, számos országos és külföldi túrát tett meg és szervezett, mint a Pest megyei kerékpáros túraszövetség elnöke. 1981-ben harmadmagával kikerekedett az NDK-ba Zeiss-optikákat vásárolni. Egy 80/840-es és egy 50/540-es Zeiss objektívvel és néhány okulárral tért haza. 1983. augusztus 26-án egy általa szervezett túra közben állt meg fürödni Tahinál a Dunában. Máiig tisztázatlan körülmények között elragadta az ár, testét néhány nap múlva találták meg.”

A csillagászat és a kerékpározás iránti lelkesedése készítette a Süllysápi AmatőrCsillagász Egyesületet (SACSE) arra, hogy évente egy alkalommal, szeptember első felében Bartos Pál emlékére rendezzenek kerékpáros túrát a „Túra a Naprendszerben” útvonalán.

Idén, halálának 30. évfordulóján, a túra útvonala megváltozott: a mendei reformá-

tus temetőben, sírja mellett emlékeztünk és helyeztük el koszorúinkat.

A SACSE különleges Naprendszere a Gödöllői-dombság határában, a Tápió völgyében található. Kiindulópontja egy vadonatúj város: Süllysáp, amely ez év augusztus 20-án kapta meg a városi rangot. Ebben a kicsiny városban csillagvizsgáló is működik, amely Fodor Antal szervezőmunkájának és az elnyert európai uniós pályázati támogatásoknak köszönheti létrejöttét.

A túrázók Mendén, Bartos Pál sírjánál

Az obszervatórium kupolája jelképezi a Napot. Ehhez képest méretarányosan helyezkednek el a bolygók, amelyek szintén méretarányosan vannak ábrázolva. A valóságban nagyon nehéz elképzelni a Naprendszer méretarányait, ehhez ad segítséget ez a Naprendszer-kerékpárút, amelyen a Pluto 70 km-re van a Napot jelképező kupulától. Tekerés közben pedig a környék szépségeivel is megismerkedhet a lelkes túrázó, mialatt a jó levegőn hajtja kerékpárját.

Szeptember 7-én, szombaton gyönyörű késő nyári meleg és derült idő köszöntött ránk. 9-kor gyülekeztünk a Napnál, vagyis a csillagvizsgálóban. Nagyjából tucatnyi-an voltunk. Amíg mindenki megérkezett, a nappali égen szemügyre vettük a Jupitert az obszervatórium 35 cm-es féműszerével. Nekem nagy élmény volt – most láttam először a Naprendszer óriását nappal!

Mivel Bartos Pál halálának 30. évfordulójára emlékeztünk, ezt a kirándulást „fordítva” tettük meg, a Plutótól indultunk a belső bolygók felé. A tanösvény úgy lett kijelölve,

hogy majdnem minden stáció lakott területre került. Legjobban a Neptunusz tetszett nekem, amely a monori pincefaluban található. Közéleben épült egy érdekes kilátó, ahonnan gyönyörködhetünk a környék szépségében. A pincesoron Fodor Antal egyik barátja megvendégtelt minket a pincéjében. Még soha nem esett ilyen jól a zsíros kenyér, mint itt jó pár km tekerés után. Utunk szőlőtőkék mellett vezetett, csak úgy kínálta magát a sok érett szőlőfürt. Ide szeptemberben érdemes jönni!

Az Uránusz Gombán, a nemesi kúriák falujában található. A Szaturnusznak az ezer éves Tápiószecső adott helyet, a Jupiter Úriban van.

Kerékpárosok a süllysápi csillagvizsgálónál

Igen fáradtak voltunk már, amikor beértünk Süllysápra, a Marshoz. Boldogok voltunk, hogy végre elérkeztünk a kőzetbolygókhoz. A csillagvizsgálóhoz vezető úton felfedeztük a tanösvény utolsó állomásait is, a Földet és a Vénuszt. Nagy öröm volt megérkezni a Merkúrhoz, hisz innen már csak egy ugrásra volt a végcél, a kupola-Nap. Fodor Antalék szendviccse és üdítővel várták a kimerült és elcsigázott csapatot.

Nem volt könnyű a túra! Sokszor tekertünk erdei ösvényen, homokos úton, kavicsos, köves terepen. Ám aki teljesítette a távot, kapott egy elismerő oklevelet. Nagyon jól esett leülni, és egy kicsit beszélgetni a süllysápi csapattal. Köszönjük nekik ezt a szép túrát, vendéglátást és a szervezést.

Kerényi Lilla